

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/01676-0/2019	
Érkezett: 2019 OKT 17.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 12 db	<i>Ju'</i>

Magyarország Alkotmánybírósága
1015 Budapest Donáti u. 35-45.

Tárgy: alkotmányjogi panasz törvény közvetlen hatályosulása folytán bekövetkezett alaptörvény-ellenessége miatt

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírottak,

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

(a továbbiakban: panaszosok) (panaszosok szervezeti adatai, képviselőik megnevezése az F/1. mellékletben)

meghatalmazott jogi képviselőjük útján ([Redacted]) ([Redacted]) (meghatalmazások az F/2. mellékletben), az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az alábbi

ALKOTMÁNYJOGI PANASZT

terjesztjük elő a 2018. évi CXXXII. törvénnyel módosított, a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló, 2019. április 15. óta hatályos 2011. évi CCVI. törvény (továbbiakban: Ehtv.) alaptörvény-ellenessége miatt.

Az indítvánnyal támadott jogszabály lényeges pontjain sérti a panaszosoknak a Magyarország Alaptörvénye VII. cikkében biztosított gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jogát, VIII. cikkében biztosított egyesülési szabadsághoz való jogát, XV. cikkében biztosított egyenlőséghez való jogát, XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát, és XXVIII. cikkében biztosított bírósághoz forduláshoz való jogát.

Kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg az Ehtv. alábbi szakaszainak alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat:

- a 9/F. § (2) bekezdés és 9/G. § (5) bekezdés “és annak állami kiegészítésére, illetve az ennek helyébe lépő juttatásra” szövegrésze;
- az Ehtv 9. § (2) bekezdés “amely a hitéleti támogatásra is kiterjedhet” szövegrésze, valamint a 9/C. § (1), a 9/D. § (5) és a 9/F. § (1) bekezdések “illetve a hitéleti tevékenység támogatására” szövegrészei, a 19/A. § (2) bekezdés “és más iskolai foglalkozással nem ütköző időpontját törvényben meghatározottak szerint a nevelési-oktatási intézmény, illetve a felsőoktatási intézmény” szövegrésze, és a 19/A. § (3) bekezdése;
- a 9/G. § (1) bekezdésének első mondata, (3) bekezdése az utolsó mondat kivételével, és (7) bekezdése;
- a 10. § “a bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház” szövegrésze, a 12. § (1) bekezdésének “bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett” szövegrésze, a 19/A. § (1) bekezdésének “egyházi jogi személy” szövegrésze, a 21. § “egyházi jogi személlynél” szövegrésze, a 22. §-ának “egyházi jogi személy” szövegrésze, a 23/A. § (2) bekezdésének “valamint elsődlegesen végzett tevékenysége mellett gazdasági-vállalkozási tevékenységet – a 20. § (5) bekezdésében meghatározott kereteken túl is –” szövegrésze;
- a 13/A. § (1) bekezdés b) pontjának “a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze, valamint a 14. § (1) bekezdés c) pontjának “a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze;
- a 19/A. §;
- a 22. §;
- a 33/A. §.

Kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy döntését az Abtv. 30. § (5) bekezdése alapján ésszerű időn belül hozza meg!

INDOKOLÁS

I. Befogadhatóság

Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján *“az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha a) az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és b) nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.”*

I.1. Az Ehtv. és módosításai

Az Ehtv. 2012. január 1-i hatályba lépése alapjaiban rendezte újra az egyházak jogi státuszát, valamint az állam és az egyházak kapcsolatát. Alig egy évvel az Ehtv. 2011-es elfogadása után azt az Alkotmánybíróság (a továbbiakban: AB) megvizsgálta, és a 6/2013. (III. 1.) AB határozatban lényeges elemeit alkotmányellenesnek ítélte, illetve megfogalmazta az alkotmányos egyházzsabályozás követelményeit.

2013. évi CXXXIII. törvénnyel módosított Ehtv.-t azután az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) is megvizsgálta, és megállapította, hogy az sérti az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt, Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Egyezményben (a továbbiakban: Egyezmény) biztosított lelkiismereti és egyesülési szabadságot [Magyar Keresztény Mennonita Egyház és Mások kontra Magyarország (70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12, 41463/12, 41553/12, 54977/12 és 56581/12. sz. kérelmek) 2014. április 8., a továbbiakban: EJEB-ítélet]. Emiatt a 2016. június 28-án meghozott részítéletében az EJEB egyes egyházaknak összesen 176 millió forintos kártérítést is megítélt.

Az AB később vizsgálta az Ehtv. egyes további vonatkozásait is - az egyházként való elismerés feltételeit [23/2015. (VII. 7.) AB határozat], az elismerési eljárást [36/2017. (XII. 29.) és a 3310/2018 (X. 16.) AB határozatok], valamint az egyházi 1% gyűjtésére való jogosultságot [17/2017. (VII. 18.) AB határozat] -, megállapítva azok alaptörvény-ellenességét, és határidők tűzésével kötelezte a jogalkotót az alkotmányos szabályozás kialakítására.

Az Országgyűlés 2018. december 12-én fogadta el a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény módosításáról szóló 2018. évi CXXXII. törvényt (a továbbiakban: Ehtvmód.). Az Ehtvmód. az indokolás szerint végre *“megteremtí az összhangot az Alaptörvény ötödik módosításával, és lezárja azokat a nyitott szabályozási kérdéseket, amelyek a jelenleg hatályos szabályozás kapcsán hazai - Alkotmánybíróság (a továbbiakban: AB) - és nemzetközi - Velencei Bizottság, Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) - fórumokon felmerültek”*. Az Ehtvmód. 2019. április 15-én hatályba lépett. A panaszosok a jelen eljárást az Abtv. 30. § (1) bekezdésében előírt száznolcvan napon belül kezdeményezik.

1.2. Érintettség

A panaszosok *személyesen* érintettek az Ehtv. támadott rendelkezési tekintetében. A panaszosok csak az egyes egyházi státuszok megszerzésének szabályai szerint képesek a vallásszabadsághoz való alkotmányos joguknak az egyesülési szabadsággal (is) védett szervezeti jogosítványaival élni. A vonatkozó szabályok a vallási közösség jogi státuszát, működésének jogi kereteit, tehát létezésének az egyik legfontosabb aspektusát érintik. A panaszosok már az Ehtv. hatályba lépése előtt egyházként működtek, az Ehtv. személyi hatálya alá esnek, és a hatályos Ehtv. sokadik alkalommal írja elő azt a státuszt és eljárást, amit igénybe kell venniük. A panaszosok az Ehtv. 33/A. § alapján ismét a törvény erejénél fogva kerültek a vallási egyesület státuszába.

A panaszosok érintettsége *közvetlen*, az Ehtv. rendelkezései érdemi bírói döntés nélkül hatályosulnak velük szemben. Az egyházi státuszok megszerzéséről ugyan bíróság dönt, de a bíróság csupán a törvényi feltételek fennállását jogosult vizsgálni. A panaszosok mindazonáltal nem csupán a vallási egyesületekre vonatkozó Ehtv.-beli szabályok vonatkozásában tekinthetők közvetlenül érintettnek. Mivel a panaszosok azt állítják, hogy a magasabb egyházi státuszokra vonatkozó szabályok diszkriminatívak, mert azok igazolatlan előnyhöz juttatják a magasabb státuszú egyházakat a vallási egyesületekhez képest - megsértve az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdését és a XV. cikk (2) bekezdését -, így az Ehtv. rájuk még nem hatályosult, az indítvány bevezető részében felsorolt rendelkezések tekintetében is közvetlenül érintettnek minősülnek (vö. IV/1578/2013. számú ügyel).

A panaszosok érintettsége *aktuális*, amennyiben jogsérelmük az Ehtvmód. hatályba lépésével bekövetkezett. A korábban jogfosztott egyházak újraszabályozását követően érdemi változás nem következett be a vallásszabadságuk tekintetében, mert továbbra is kevesebb jogot biztosít számukra a szabályozás, mind a közcélú tevékenységek végzése körében, mind pedig a hitélet gyakorlását tekintve a magasabb státuszú egyházakhoz képest. Korábbi jogosultságokat nem, vagy csak részben szereztek vissza, ami az AB által korábban megállapított jogsérelmeket változatlanul fenntartja.

1.3. A panaszosok alapjogainak a törvényből közvetlenül fakadó sérelme

A panaszosok egyházi jogállásukat még 2012 előtt, az akkor hatályos egyháztörvény alapján szerezték meg, azóta jogszerűen éltek vele. Az Ehtvmód. nem számolta fel azokat a jogalkotói döntés eredményeként előállt körülményeket, amelyeket az Ehtv. korábban okozott. A panaszosok korábban élvezett, teljeskörű egyházi jogállását a törvény nem állította vissza, hanem továbbra is csak az egyházi jogállásnak a hatályos jogszabályi környezetben való újbóli megszerzését teszi lehetővé. A státuszuktól megfosztott vallási közösségek tekintetében az egyházi jogállás egyes részjogosítványainak biztosítása, a magasabb státuszok elnyeréséhez vezető egyes lehetőségek megnyitása, valamint a továbbra is privilegizált, a törvényi feltételeknek megfelelni nem köteles vallási közösségek bevett egyházi státuszban tartása nem orvosolja a státusz elvesztését jogalkotói döntéssel előidéző jogsérelmet (Alaptörvény VII. és VIII. cikk) a megkülönböztetés tilalma (XV. cikk) fényében. A panaszosok alapvető jogainak sérelme tehát az

Ehtvmód. hatályba lépésével, ismét közvetlenül következik be, és nem a törvény által előírt regisztrációs eljárás során, egyedi döntés eredményeként. A törvényi feltételek fennállását vizsgáló bírói eljárás a jogszabályi előírások meglétéről dönt, az eljáró bíróságnak nincs mérlegelési szabadsága, amelynek keretében képes lenne orvosolni a törvényből fakadó alaptörvény-ellenességet.

I.4. Nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás

A panaszosok számára nem áll rendelkezésre jogorvoslati eljárás az alapjogi sérelmeik orvoslására. Ugyan bírósági utat biztosít a törvény a panaszosok számára, hogy az aktuális, Ehtv.-ből fakadó státuszukat elismertessék, ebben az eljárásban nincs lehetősége a bíróságnak orvosolni alapjogaik sérelmét. Ebben az eljárásban a bíróság a törvényi feltételek fennállását vizsgálhatja csak, majd kógens szabályok szerint hoz döntést, érdemi mérlegelési lehetőség hiányában, márpedig a panaszosok éppen amellet érvelnek, hogy a törvényi feltételek maguk alaptörvény-ellenesen korlátozzák az alapjogaikat.

I.5. Nem ítélt dolog

A hatályos Ehtv. alkotmánybírói vizsgálatát nem zárja ki az Abtv. 31. § (1) bekezdése, tekintettel arra, hogy az Ehtv. egészét, valamint annak egyes szabályait érintő AB-határozatok megszületése óta a körülmények alapvetően megváltoztak. A jogalkotó az Ehtv.-t 2018-ban átfogó felülvizsgálatnak vetette alá, kifejezetten azzal a céllal, hogy az új szabályozás megteremtse az összhangot *“az Alaptörvény ötödik módosításával, és lezárja azokat a nyitott szabályozási kérdéseket, amelyek a jelenleg hatályos szabályozás kapcsán hazai - Alkotmánybíróság (a továbbiakban: AB) - és nemzetközi - Velencei Bizottság, Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) - fórumokon felmerültek.”* (a 2018. évi CXXXII. törvény általános indokolása).

A 2019. április 15-én hatályba lépett, generális revízió átesett Ehtv-t pedig az AB még sem egészében, sem részleteiben nem vizsgálta. A 6/2013. (III. 1.) AB határozat az akkor hatályos Ehtv. 7. § (1) bekezdésének „és az Országgyűlés által elismert” szövegrésze, 14. § (1) és (3)-(5) bekezdése, valamint 37. § (1) bekezdése, 52. §-a által megállapított 34. § (1) bekezdése, 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 31-ig hatályos 34. § (2) és (4) bekezdései, 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 31-ig hatályos 34. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességét állapította meg, továbbá vizsgálta a vallási csoportok önálló működését lehetővé tevő sajátos egyházi jogállást, valamint az egyházak számára hozzáférhető további jogosultságok megszerzését a vallásszabadsághoz való joghoz, illetve az adott jogosultsághoz igazodó, tárgyilagos és ésszerű feltételek alapján, tisztességes eljárásban, jogorvoslati lehetőség biztosítása mellett.

A 23/2015. (VII. 7.) AB határozat az egyházként való elismerés feltételeit vizsgálta és az akkor hatályos Ehtv. 14. § c) pont *ca)* és *cb)* alpontjának, valamint 14/A. § (1)-(3) bekezdésének nemzetközi szerződésbe ütközését állapította meg.

A 36/2017. (XII. 29.) és 3310/2018 (X. 16.) AB határozatok az elismerési eljárás során a döntési határidő elmulasztásának jogkövetkezményeit vizsgálták. A 36/2017. (XII. 29.) AB

határozat megállapította, hogy mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség áll fent annak következtében, hogy az akkori Ehtv. 14/C. §-a nem szabályozta a határidő elmulasztása esetére alkalmazandó eljárás szabályait. A 3310/2018 (X. 16.) AB határozat pedig megállapította, hogy mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség áll fent annak következtében, hogy az akkori Ehtv. 33. § (1) bekezdése szerint indult elismerési eljárásban nem szabályozták a kezdeményező jogállását az eljárás lezárásáig.

A 17/2017. (VII. 18.) AB határozat az egyházi 1% gyűjtésére való jogosultságot vizsgálta és megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy az akkori Ehtv. nem biztosította az adózók számára, hogy a személyi jövedelemadó meghatározott részének az 1996. évi CXXVI. törvény szerinti felajánlásánál kedvezményezettként valamennyi vallási közösség közül választhassanak.

Tekintettel arra, hogy az Ehtv.-nek a fent megnevezett AB határozatok által érintett rendelkezéseinek lényeges tartalmát a jogalkotó az Ehtvmód. által módosította, így az alapvetően megváltozott szabályozás folytán az Alkotmánybíróság hatásköre továbbra is fennáll abban tekintetben, hogy ezeknek a szabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja.

1.6. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés (Abtv. 29. §)

A panaszosok alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintik, hogy az Ehtvmód. következtében bevezetett többszintű egyházi státuszokat létrehozó szabályozás megfelel-e az állam világnézeti semlegessége követelményének és a világnézeti alapú megkülönböztetés tilalmának, különösen annak fényében, hogy a panaszosok objektíven nem képesek megfelelni azoknak a törvényi követelményeknek, amelyeket a jogalkotó a legmagasabb, a jogok legszélesebb körét garantáló egyházi státusz eléréséhez követelményként támaszt. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés továbbá, hogy létezik-e olyan alkotmányos indok, amely alapján az állam jogszerűen támogathatja-e egyes egyházak hitéleti tevékenységét, miközben más vallási közösségek számára nem biztosít ilyen támogatást.

II. Az Ehtv. sérti a panaszosok alapvető jogait

A Panaszosok szerint a bíróságok által megállapított jogsértéseket a módosított Ehtv. nem, illetve csak kisebb részben orvosolja, és olyan egyházszabályozást vezet be, amely összességében és egyes elemeiben továbbra is súlyosan csorbítja a polgárok egyenlő lelkiismereti és vallásszabadságát, a vallási közösségek jogegyenlőségét és az állam világnézeti semlegességét.

II.1. A megállapított alapjog-sértések

Az Ehtv. korábbi változatának átfogó alkotmányossági vizsgálatát elvégző 6/2013. (III. 1.) AB-határozat 5. pontja az alábbi követelményt írja elő az egyházi jogállás szabályozását illetően: *“Az Alkotmánybíróság megállapítja: az Alaptörvény VII. és XV. cikkéből eredő alkotmányos követelmény, hogy az állam a vallási csoportok önálló működését lehetővé tevő sajátos egyházi jogállás, valamint az egyházak számára hozzáférhető további jogosultságok megszerzését a vallásszabadsághoz való joghoz, illetve az adott jogosultsághoz igazodó, tárgyilagos és ésszerű feltételek alapján, az Alaptörvény XXIV., illetve XXVIII. cikkének megfelelően, tisztességes eljárásban, jogorvoslati lehetőség mellett biztosítsa.”* A szabályozás anyagi feltétele tehát a vallásszabadság (VII. cikk) és a jogegyenlőség (XV. cikk) tiszteletben tartása, míg eljárási feltétele a tisztességes eljárás követelményeinek (XXIV. cikk) betartása és a bírósághoz fordulás jogának (XVIII. cikk) biztosítása.

Az EJEB 2014-es ítélete az Egyezmény 9. cikkben biztosított vallásszabadsághoz való jog fényében olvasott 11. cikkében biztosított egyesületi jog sérelmét állapította meg. Az Egyezmény-sértés megállapításának indokait a bíróság a következőképpen summázza: *“a kevésbé szigorú eszközök alkalmazása helyett a kérelmezők egyház státuszának teljes megszüntetésével, a politikától befolyásolt bejegyzési eljárás kialakításával, amelynek az indokoltsága egyébként is megkérdőjelezhető, és végül azzal, hogy a kérelmezőket nem csak az együttműködés terén, hanem a hittel kapcsolatos tevékenységekhez kapcsolódó előnyök terén is megkülönböztetik a bevett egyházaktól, a hatóságok figyelmen kívül hagyták a kérelmező közösségekkel szemben fennálló semlegesség követelményét. Ezek az elemek együttesen lehetővé teszik a Bíróságnak, hogy megállapítsa, hogy a megtámadott eszközök mögött nem áll súlyos társadalmi szükség.”* [115.]

II.2. Az Alaptörvény és az Egyezmény releváns cikkei

VII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az azonos hitelveket követők vallásuk gyakorlása céljából sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösséget hozhatnak létre.

(3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.

(4) Az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyháznak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.

XV. cikk

(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

XXIV. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

9. cikk: Gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság

1. Mindenkinek joga van a gondolat-, a lelkiismeret- és vallásszabadsághoz; ez a jog magában foglalja a vallás vagy meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.

2. A vallás vagy meggyőződés kifejezésre juttatásának szabadságát csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a közbiztonság, a közrend, közegészség vagy az erkölcsök, illetőleg mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükségesek.

11. cikk: Gyülekezés és egyesülés szabadsága

1. Mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, beleértve érdekei védelmében a szakszervezetek alapítását és az azokhoz való csatlakozásnak a jogát.
2. E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek. [...]

II.3. Alkotmányos követelmények

Az AB-határozatban lefektetett alkotmányos követelmény alátámasztására határozata indokolásában az AB összefoglalta és megerősítette a vallásszabadsághoz való jog kapcsán kialakított évtizedes ítélkezési gyakorlatát [103]-[156]. Az Ehtv. értékelése szempontjából meghatározó jelentősége van annak, hogy a vallásszabadságnak a lelkiismereti meggyőződés szabad megválasztásának és kinyilvánításának egyéni szabadságához képest speciális szelete a vallás intézményesített gyakorlása, a vallási közösségek létrehozása és fenntartása [126]. Az állam és a vallási közösségek különvált működésének, különállásának és a vallási közösségek önállóságának alaptörvényi követelménye nemcsak a szekularizált állam működésének egyik alapelve, hanem a vallásszabadság egyik garanciája is [131]. Ugyanakkor az állam vallási semlegességének, a vallásokhoz és vallási közösségekhez való alkotmányos viszonyát az AB nem önmagából a vallásszabadságot garantáló VII. cikkből, hanem a jogegyenlőséget kimondó XV. cikkből együttesen vezeti le [132]. A vallásszabadsággal kapcsolatban az államot ugyan elsősorban negatív kötelezettség terheli [125], ám az állami kötelezettségek nem merülnek ki a be nem avatkozásban. Ide tartozik - többek között - a sajátos, más szervezeti formákhoz képest speciális egyházi szervezeti forma létrehozásának kötelezettsége [134-137], [141]. A be nem avatkozás kötelezettsége az államot minden vallási közösséggel kapcsolatban köti, függetlenül attól, hogy azok milyen szervezeti formában működnek: az állam nem kapcsolódhat össze intézményesen sem egyetlen, sem az összes egyházzal, nem avatkozhat be az egyházak belső ügyeibe, nem azonosíthatja magát egyiknek a tanaival sem és nem is foglalhat állást hitbéli igazságok tekintetében, az egyházakat egyenlőként kell kezelnie, tartalmi kérdésekben a vallási közösségek önértelmezésére kell hagyatkoznia, és a vallásszabadság gyakorlásának csak külső, nem-vallási, bármilyen világnézetből fakadó cselekvésre vonatkoztatható korlátai lehetnek [142], [149]. Az AB ugyanakkor elfogadhatónak tartja azt, hogy az egyházi jogállás megszerzését az állam tárgyilagos és ésszerű feltételekhez - pl. minimális létszámhoz, működés időtartamhoz - kösse, feltéve, hogy az nem válik a kislétszámú, közelmúltban megalakult közösségek elismerésének akadályává. [143]-[144] Az AB ahhoz is tartotta magát, hogy alkotmányosan aggályos, ha ha összehasonlítható közösségek tekintetében a jogalkotó egyesek számára megadja egy adott szervezeti forma alapításának lehetőségét, míg másokat önkényesen kizárja ebből, vagy aránytalanul nehezzé tenné számukra e jogállás megszerzését. A vallási közösségek számára az egyházi jogállás olyan lényeges jogosultság, amely szorosan összefügg a vallásszabadsághoz való

joggal, ezért az egyházi jogállás megszerzésére vonatkozó állami döntés nem lehet önkényes, és a döntés alapjául szolgáló eljárásnak meg kell felelnie a tisztességes eljáráshoz való jogból eredő követelményeknek. Az eljárás tisztességes volta azért is különösen fontos, hogy ne merülhessen fel annak a gyanúja, hogy az állam a világnézeti alapon hátrányosan különböztet meg vallási közösségeket [146]-[147]. Az egyházak egyenlőként való kezelése szintén nem zárja ki az egyes egyházak tényleges társadalmi szerepének figyelembevételét a közösségi célok érdekében történő együttműködésről való állami döntés során, de az ilyen, az állam és az egyház, egyházak közötti együttműködés csak a közcélú tevékenységekre vonatkozik, és ekkor is csak rigorózus garanciák mellett alkotmányos. Az államot ugyan széles mérlegelési lehetőség illeti meg az egyházak anyagi támogatását, mentességek biztosítását illetően, de csak az átlátható költségvetési gazdálkodás követelményeinek tiszteletben tartása mellett, és csak akkor, ha egyetlen egyház sem kerül sem más egyházakhoz, sem pedig velük összehasonlítható helyzetben lévő más szervezetekhez képest indokolatlanul hátrányos helyzetbe. Az egyházakkal való állami bánásmódban mutatkozó különbségek csak addig maradnak alkotmányos határok között, amíg nem diszkriminatív jogi szabályozásból erednek, és nem sérül az állam világnézeti semlegessége [155]-[155].

II.4. A hatályos Ehtv. alaptörvény-ellenessége

II.4.1. A VII. cikk sérelme (vallásszabadság)

Az Ehtv. szerinti egyházi státuszok megszerzése és törvényességi ellenőrzése körében eljáró állami szerveket a törvény felhatalmazza az adott vallási közösség tevékenysége vallásos jellegének vizsgálatára. Az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdés b) pontja alapján a vallási egyesületként történő nyilvántartásba vétel iránti kérelem alapján a bíróság vizsgálja, hogy a szervezet által gyakorolni kívánt tevékenység az Ehtv. 7/A. § (2) bekezdésével nem ellentétes, és ez az alapszabályból megállapítható. A 7/A. § (2) bekezdés pedig a vallási tevékenységet határozza meg, méghozzá a vallás fogalmának meghatározásával együtt: *“A vallási közösség olyan világnézethez kapcsolódó tevékenységet folytat, amely természetfelettire irányul, rendszerbe foglalt hitelvekkel rendelkezik, tanai a valóság egészére vonatkoznak, valamint sajátos magatartáskövetelményekkel az emberi személyiség egészét átfogja (a továbbiakban: vallási tevékenység).”* A 13/A. § (2) bekezdés szerint a bíróság a nyilvántartásba vétel iránti kérelmet elutasíthatja abban az esetben, ha a szervezet nem felel meg ennek a feltételnek.

A vallási egyesületek, a nyilvántartásba vett és a bejegyzett egyházak nyilvántartásba vétele során tehát a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a közösség tagjai által vallott világnézet a természetfelettire irányul-e, vizsgálnia kell a hitelveket, hogy azok a valóság egészére irányulnak-e, valamint vizsgálnia kell a vallási tanokhoz kapcsolódó magatartáskövetelményeket (13/A. § és 14. §). A nyilvántartásba vétel feltételeinek igazolására szolgáló dokumentumok tartalmát a kormány rendeletben határozhatja meg (31. §), az ügyész keresete nyomán pedig a bíróságnak kötelezően meg kell szüntetnie azt a vallási közösséget, amelynek nyilvántartásba vételét meg kellett volna tagadnia (26. §).

A magyar állam - a törvényt megalkotó Országgyűlés, a törvény végrehajtásáért felelő kormány, a bejegyzésről, illetve a megszüntetésről döntő bíróság, illetve a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség megszüntetést saját hatáskörben bármikor kezdeményező ügyész - ennek megfelelően nem azt tekinti vallásnak, amit a hívők annak tartanak, hanem amit az állam annak tart, és erről a vallási közösség jogi státuszát létrehozó vagy megszüntető döntést hozhatnak. Az Ehtv. tehát nem semleges az állampolgárok lelkiismereti kérdésekben kialakított álláspontjával, a hívők közösségeinek önértelmezésével kapcsolatban, így az Ehtv. vonatkozó felhatalmazó szabályai ellentétesek azzal a követelménnyel, hogy az állam nem foglalhat állást hitbéli igazságok tekintetében, tartalmi kérdésekben a vallási közösségek önértelmezésére kell hagyatkoznia, és a vallásszabadság gyakorlásának csak külső, nem-vallási, bármilyen világnézetből fakadó cselekvésre vonatkoztatható korlátai lehetnek.

Mindezek alapján az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdés b) pontjának “a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze, valamint a 14. § (1) bekezdés c) pontjának “a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze sérti az Alaptörvény VII. cikkét.

II.4.2. A VII. cikk sérelme a VIII. cikk (2) bekezdésével (egyesülési szabadság) és XV. cikkkel (jogegyenlőség) összefüggésben

Az Ehtv. módosításával a jogalkotó megváltoztatta az eddigi kétszintű rendszert, mely szerint a vallási közösségek vagy vallási tevékenységet végző szervezetként (egyesületként) vagy bevett egyházként (egyházi jogi személyként) működhetnek. Az Ehtvmód. két további jogállást vezetett be a vallási közösségek számára. A hatályos szabályok szerint a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség lehet vallási egyesület, nyilvántartásba vett egyház, bejegyzett egyház vagy bevett egyház (7. §).

Az Ehtv. abból indul ki, hogy az azonos hitelveket valló emberek vallásgyakorlási célú tevékenységének elsődleges szervezeti kerete, az egyház, főszabály szerint az egyesületi törvény alapján működik [7. § (3) bekezdés, 9/A. §], és csak a vallás közösségi gyakorlásának sajátos igényeihez igazodó szükséges különjogok illetik meg:

- tagjai vallási meggyőződésének megfelelően szabadon állapíthatja meg vallási és ezen alapuló egyéb közcélú tevékenysége kereteit, szabályait, szervezeti formáját és elnevezését (7/A. §);
- eltérően határozhatja meg a tagsági jogviszonyt, az ügyintézésre és képviselőre, valamint a belső döntéshozatalra jogosult személyek körét és feladatát (9/B. §);
- a vallásos szertartást hivatásszerűen végző tag a hitéleti szolgálata során tudomására jutott és személyiségi jogot érintő információkat nem köteles állami hatóságok tudomására hozni, és az ilyen személy fokozott szabálysértési és büntetőjogi védelemben részesül (12/A. §).

Csakhogy emellett az Ehtv. három további egyházi státusz elérésének a lehetőségét is nyújtja, továbbra is fenntartja az egyházi jogi személy *sui generis* kategóriáját, és nemcsak fenntartja, hanem még meg is erősíti a bevett egyház privilegizált státuszát. Az egyházi jogi személy a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségekhez képest, amibe a vallási egyesület is beletartozik, jóval kivételesebb jogállást élvez:

- eltérően határozhatja meg a szervezetére, törvényes működésének biztosítékaira, átalakulására (egyesülésére, szétválására, megszűnésére), és a belső egyházi jogi személy létesítésére vonatkozó szabályait (11/A. §),
- egyházi szolgálat teljesítésére sajátos egyházi szolgálati viszonyban foglalkoztathat természetes személyeket ("egyházi személy") (12. §),
- állami nevelési-oktatási intézményben és felsőoktatási intézményben hitéleti oktatást szervezhet [19/A. (1) bekezdés],
- a közcélú tevékenység ellátása érdekében foglalkoztatott munkavállalók jogviszonya a közalkalmazotti jogviszonyhoz igazodik (21. §),
- táborigazgatási, valamint börtön- és kórházlelkészi szolgálatot végezhet (22. §),
- jogosult gazdasági-vállalkozási tevékenységet folytatni [23/A. § (2) bekezdés],
- jogosult az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvényben meghatározott költségvetési támogatásokra (e törvény 1. §).

Az Ehtv. 10. § szerint tehát a vallási egyesületek, bár jogi személyiséggel rendelkeznek, nem hozhatnak létre belső egyházi jogi személyt, nem szervezhetnek hitéleti oktatást állami nevelési-oktatási intézményben és felsőoktatási intézményben, nem végezhetnek tábort, börtön- és kórházlelkészi szolgálatot, nem jogosultak gazdasági-vállalkozási tevékenységet folytatni, nem foglalkoztathatnak egyházi személyt (papot, lelkészt), és az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvényben meghatározott költségvetési támogatások is csak a kormánnyal kötött megállapodás keretei között illetik meg [e törvény 5. § (1) bekezdés]. Az Ehtvmód-ot megelőző szabályozás szerinti megkülönböztetést a vallási tevékenységet végző szervezet és a bevett egyház között az Ehtvmód. tehát nem felszámolta, hanem fenntartotta, a vallási közösségek számára nyitva álló státuszok indokolatlan megkülönböztetése nem szűnt meg.

E megkülönböztetések, különösen a belső egyházi jogi személy létrehozásának lehetőségéből, a hitoktatásból és a tábort, börtön- és kórházlelkészi szolgálatból való kizárás a vallási egyesületek vallásszabadsághoz való jogának, a vallás szabad gyakorlásának, kinyilvánításának, békés terjesztésének sérelmét jelentik. A kifogásolt előjogokból való kizárás természetesen ésszerű lehet a nem-vallási, nem-lelkiismereti alapú közösségek tekintetében, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező vallási közösségek irányában - ám jogi személyiséggel rendelkező egyházak között szükségtelen, alkotmányos indoka nincs. A vallásszabadsággal és az egyházak autonóm működésének szabadságával kapcsolatos pozitív állami kötelezettségekből csak az következik, hogy az állam tegye lehetővé a vallási közösségek szervezeti igényeihez igazodó sajátos jogállás megszerzését - de az nem, hogy az egyházak között ésszerű indokok nélkül kivételezhessen.

Kétségtelen, hogy a vallási egyesületek számára a nyilvántartásba vett egyház jogi státusza objektív feltételek (társadalmi támogatottság, működési idő) és jogorvoslati lehetőség mellett meghozott bírósági döntéssel elérhető. Csakhogy a magasabb, már az egyházi jogi személyiséggel is együtt járó nyilvántartásba vett egyházi státusz megszerzésével szemben támasztott követelmények nem tárgyszerűek: nincsenek összefüggésben azokkal az előjogokkal, amelyeket az Ehtv. az egyházi jogi személyeknek biztosít. A belső egyházi jogi személy létrehozásának és egyházi személy foglalkoztatásának igénye csak az adott vallási közösség autonóm működéséből (hitelveiből, hitéletéből, az ezekhez igazodó sajátos szervezeti formából) származik; a hitoktatásra és a tábort, börtön- és kórházlelkészi szolgálat teljesítésére akkor van szükség, ha arra a szóban forgó intézményből igény mutatkozik és az adott vallási közösség azt ki tudja és akarja elégíteni. A gazdasági-vállalkozási tevékenység végzése tekintetében pedig az Ehtv-ben támasztott feltételek nem alkalmasak az esetleges visszaélések megakadályozására, viszont vannak kifejezetten arra hivatott intézmények, amelyek a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek gazdasági-vállalkozási tevékenységét ellenőrizhetik.

Az Ehtv. a legmagasabb rangú bevett egyházi státuszhoz még az egyházi jogi személyek kategóriáján belül is további kedvezményeket biztosít. Átfogó megállapodást az állam csak velük köthet [9/G. (1) bekezdés], további adó- és egyéb költségvetési támogatásokban az állam csak őket részesítheti [9/G. (4) bekezdés], és csak a bevett egyházak tekintetében nem minősül gazdasági-

vállalkozási tevékenységnek pl. a sportintézmény működtetése [23/A. (5) bekezdés]. Ugyanakkor a bevett egyházi státusz elnyeréséhez szükséges átfogó megállapodás megkötésének egyrészt nincsenek objektív, ésszerű és tárgyilagos feltételei, másrészt a megállapodás megkötésére irányuló eljárás nélküli az alkotmányos garanciákat. (Lásd alább a II.4.3. pontot.)

Mindezek alapján az Ehtv. 10. §-ának “a bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház” szövegrésze, 12. § (1) bekezdésének “bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett” szövegrésze, 19/A. § (1) bekezdésének “egyházi jogi személy” szövegrésze, 21. § “egyházi jogi személynél” szövegrésze, 22. §-ának “egyházi jogi személy” szövegrésze, 23/A. § (2) bekezdésének “valamint elsődlegesen végzett tevékenysége mellett gazdasági-vállalkozási tevékenységet – a 20. § (5) bekezdésében meghatározott kereteken túl is –” szövegrésze sérti az Alaptörvény VII. cikkét a VIII. cikk (2) bekezdésével és XV. cikkel összefüggésben.

II.4.3. A VII. cikk sérelme a XV. cikkel összefüggésben

Az Ehtvmód. a korábbinál is szélesebb körben teszi lehetővé, hogy az állam ne csak a közjó előmozdításában, közcélok érdekében, hanem a hitéletük támogatásában is együttműködjön az általa választott egyházakkal, és anyagilag is támogassa azokat. A hatályos Ehtv. explicite felhatalmazza az államot, hogy a hitélet támogatására is kiterjedő “átfogó megállapodást” kössön az egyházakkal (9. §).

A Panaszosok leszögezik, hogy a maguk részéről a hitélet állami támogatását önmagában ellentétesnek tartják az állam semlegességének elvével, valamint a polgárok és közösségeik világnézeti alapú megkülönböztetésének tilalmával. Az Ehtv. szempontrendszer, a szervezettség, a társadalmi elfogadottság, a történelmi és társadalmi szerep és a tapasztalat ugyan releváns szempontjai lehetnek egyes közcélú tevékenységek állami támogatásának, a hitélet támogatásra méltósága szempontjából azonban irrelevánsak, így nincs garanciája az önkényes előnyben részesítésnek vagy hátrányba hozásnak.

A hitélet állami támogatására - vagy nem-támogatására - vonatkozó felhatalmazás azonban az egyházak között is diszkriminál: a vallási egyesületekkel kötött megállapodásokhoz képest a nyilvántartásba vett és bejegyzett egyházakkal kötött megállapodások adókedvezményekre is kiterjedhetnek [9/D. § (5) bekezdés, 9/F. § (1) bekezdés], a bevett egyházzal kötött megállapodás pedig azon felül még költségvetési támogatásra is kiterjed [9/G. § (4) bekezdés]. A vallási egyesületek pedig nemcsak elzárva vannak annak lehetőségétől, hogy hitéleti oktatást szervezzenek az állami köz- és felsőoktatási intézményekben, de az Ehtv. az egyházi jogi személyek számára azt is garantálja, hogy az általuk szervezett hitéleti oktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket az adott állami iskola vagy egyetem, a hitéleti oktatás költségeit a bevett egyházzal, a bejegyzett egyházzal vagy a nyilvántartásba vett egyházzal kötött megállapodás alapján az állam biztosítja számukra. [19/A. § (2)-(3) bekezdés]

Továbbá, az Ehtv. minden egyházi státusszal kapcsolatban külön szabályozza a megköthető megállapodások tartalmát, időtartamát és meghosszabbításuk feltételeit. Vallási

egyesülettel legfeljebb öt, nyilvántartásba vett egyházzal legfeljebb tíz, bejegyzett egyházzal legfeljebb tizenöt évre [9/C. § (1) bekezdés, 9/D. § (5) bekezdés, 9/F. § (1) bekezdés] köthet megállapodást az állam, és ezek a megállapodások az eredeti időtartamnak megfelelően többször is meghosszabíthatók. Csak a bevett egyházzal kötött átfogó megállapodás határozatlan idejű [9. § (2) bekezdés, 9/G. § (1) bekezdés], és ez a bevett egyházat konstituáló átfogó megállapodás az egyetlen, amit törvényben kell kihirdetni [9/G. § (3) bekezdés].

A hitélet állami támogatását lehetővé tevő megállapodások megkötését a törvény olyan nem-transzparens és meghatározatlan feltételektől teszi függővé, amelyek alapján az állam normatív kötöttségektől mentesen, önkényesen válogathatja meg, mely egyházak hitéletét támogatja és hogyan, és melyeket nem. A feltételek meghatározatlansága a közcélú egyházi tevékenységek állami támogatásának pártatlanságát is megkérdőjelezi, de az állam semlegességének követelményével, így az Alaptörvény VII. cikkével biztosan ellentétes.

Az Ehtvmód. a vallási egyesületeket, tehát 2012 óta először a Panaszosokat is feljogosítja a magánszemélyek által befizetett személyi jövedelemadó külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részére, az ún. "egyházi 1%" gyűjtésére [9/C. § (2) bekezdés].

Csak hogy a diszkriminációt az új szabályozás sem nélkülözi. Az összegyűjtött egyházi 1%-ot ugyanis az állam ki is egészíti a költségvetésből - az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény 4. § alapján -, ám ezt a költségvetési kiegészítést az Ehtv. csak a bejegyzett és a bevett egyházak számára biztosítja [9/F. § (2) bekezdés, 9/G. § (5) bekezdés], a vallási egyesületeknek és a nyilvántartásba vett egyházaknak nem [9/C. § (2) bekezdés, 9/D. § (4) bekezdés].

Tekintettel arra, hogy az "egyházi 1%" szabadon felhasználható hitéleti célra, az Ehtv. további indokolatlan különbségeket tesz, illetve tart fenn a vallási egyesületek, így a Panaszosok, és a magasabb státuszban lévő egyházak hitéleti tevékenységének állami támogatása tekintetében.

Mindezek alapján az Ehtv 9. § (2) bekezdés "amely a hitéleti támogatásra is kiterjedhet" szövegrésze, valamint a 9/C. § (1), a 9/D. § (5) és a 9/F. § (1) bekezdések "illetve a hitéleti tevékenység támogatására" szövegrészei, a 9/F. § (2) bekezdésének és 9/G. § (5) bekezdésének "és annak állami kiegészítésére, illetve az ennek helyébe lépő juttatásra" szövegrésze, a 19/A. § (2) bekezdés "és más iskolai foglalkozással nem ütköző időpontját törvényben meghatározottak szerint a nevelési-oktatási intézmény, illetve a felsőoktatási intézmény" szövegrésze, és a 19/A. § (3) bekezdése sérti az Alaptörvény VII. cikkét a XV. cikk összefüggésében.

II.4.4. A XXIV. cikk (tisztességes eljárás) és a XXVIII. cikk (bírószághoz fordulás joga) sérelme

A vallási egyesületek, nyilvántartásba vett egyházak és bejegyzett egyházak nyilvántartásba vételére a módosított Ehtv. előírásai szerint bíróságnak lesz hatásköre, és a Fővárosi Törvényszéknek kizárólagos illetékessége (9/A. §, 9/D. §, 9/E. § és 13-14. §). Míg a korábbi

szabályozás alapján a politikai értelemben független bíróság helyett az Országgyűlés - egy politikailag meghatározott hatalmi ág - volt felhatalmazva arra, hogy az egyházi státuszról szóló döntést meghozza, a hatályos Ehtv. alapján az egyházi jogállásról szóló döntést bíróság fogja meghozni, kizárólag a törvényi feltételek fennállásának vizsgálata alapján.

Ugyanakkor a legmagasabb és leginkább privilegizált bevett egyházi státusz elnyerése továbbra is önkényes politikai folyamatok és döntés eredménye marad (9/G. §). A bevett egyházi státusz elnyerésének továbbra sincs semmilyen normatív feltétele az aktuális kormányzati akaraton túl. *“A bevett egyház az olyan bejegyzett egyház, amellyel az állam a közösségi célok érdekében történő együttműködésről átfogó megállapodást kötött.”* [9/G. § (1) bekezdés] Átfogó megállapodást pedig az állam azokkal a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségekkel köthet, amelyek a kiemelkedő jelentőségű közcélú tevékenységeket [lásd a 9. § (1) bekezdését] a *“szervezettségük, társadalmi támogatottságuk, történelmi és társadalmi szerepük, valamint ilyen tevékenységek ellátása során szerzett tapasztalataik alapján hosszú távon ellátni”* képesek és készek. [9. § (2) bekezdés] Ezek nem normatív (ésszerű, tárgyilagos, objektív kritériumokhoz igazodó), hanem széles mérlegelési lehetőséget engedő politikai feltételek. És mivel a bevett egyházi státusznak nincs normatív feltétele, az ilyen státuszra való aspirálás, az átfogó megállapodás tartalmáról és feltételéről szóló döntéshozatal és eljárás nem-nyilvános, színpalak mögött zajló folyamat: *“Az átfogó megállapodás megkötése, illetve annak módosítása során az állam nevében az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter jár el.”* [9/G. § (1) bekezdés] Az átfogó megállapodást törvénybe kell foglalni és kihirdetni, a bevett egyházak felsorolását az Ehtv. melléklete tartalmazza, a megállapodásban részes bejegyzett egyház csak e kihirdető törvény hatályba lépésétől minősül bevett egyháznak. Tehát a bevett egyházi státuszról szóló döntést a kormányzat által megkötött átfogó megállapodás szentesítésével (vagy elutasításával) továbbra is az Országgyűlés hozza meg egy politikailag orientált eljárásban. [9/G. § (3) bekezdés]. [A bevett egyházi státuszról (az átfogó megállapodás megkötéséről) a jövőben már a törvény szerint is csak formálisan döntene az Országgyűlés, mert az érdemi döntés a kormányzat kezébe kerül. *“Az átfogó megállapodásból eredő jogok és kötelezettségek [...] az átfogó megállapodás hatályba lépésének időpontjától megilletik, illetve terhelik a bejegyzett egyházat”*, függetlenül a megállapodás törvénybe iktatásának, az Ehtv. melléklete módosításának, és ezek kihirdetésének idejétől.)

A panaszosok vonatkozásában, akik az Ehtv. alapján objektív és bíróság által vizsgált feltételek teljesítése esetén megszerezhetik a nyilvántartásba vett és a bejegyzett egyházi státuszt, a bevett egyházi státusz megszerzését a törvény már a parlamenti pártpolitikai erőviszonyoknak szolgáltatja ki, azaz a legmagasabb státusz megszerzését nem objektív feltételekhez köti. A panaszosoknak a bevett egyházként való elismerési eljárásában, szemben az alacsonyabb státuszok megszerzésével, már nem köti normatív feltétel a döntéshozó kezét a 9. § (2) bekezdésben az átfogó megállapodás megkötésének feltételeként rögzített igen tág követelményeken kívül. Kétharmados parlamenti többség birtokában szabadon dönthet az Országgyűlés a panaszosok bevett egyházként való elismerésének elutasításáról abban esetben is, ha az átfogó megállapodás megkötött, és kétharmados többség hiányában az alig egyharmados parlamenti kisebbség is

megvétőzhatja panaszosok Országgyűlés általi elismerését ugyanabban az esetben. Ez arra kényszeríti panaszosokat, hogy a parlamenti pártok kegyeit, jóindulatát keressék, így a legmagasabb rangú bevett egyházi státusz csak alaptörvény-ellenesen nyerhető el.

A hatályos Ehtv. tehát csak részben tesz eleget annak a jogállami elvárásnak, hogy az egyházi státuszról független bíróság döntsön, mert a legkedvezőbb egyházi státuszról az eddigeknél is átpolitizáltabb eljárás keretében születik végső soron kormányzati döntés, ez pedig sem az állam világnézeti semlegességével, sem pedig a tisztességes eljárás követelményével nem egyeztethető össze..

Azzal, hogy a vallási egyesület, a nyilvántartásba vett és a bejegyzett egyház nyilvántartásba vételére a hatályos Ehtv. már a bíróságot hatalmazza fel, és a nyilvántartásra a civil szervezetek bírósági nyilvántartására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni [13. § (3) bekezdés], a jogorvoslat kérdése e három státusz kapcsán nem vet fel alkotmányos aggályokat. Ugyanakkor a bevett egyházként való elismerés Ehtv-beli feltételeinek teljesítése nem köti a döntéshozó Országgyűlés kezét, és az Ehtv. jogorvoslatot sem biztosít a döntéssel szemben. Az Ehtv. szerint a bevett egyházként való elismerés az Ehtv. (illetve az elismert egyházak listáját tartalmazó Melléklet) módosításával áll be, azaz kétharmados törvényhozói aktust igényel. Az elismerés iránti kérelmet nem támogatását az Országgyűlés határozat formájában teszi közzé. Az Ehtv. azonban sem az egyik, sem a másik döntés ellen nem ismer jogorvoslatot. A jogorvoslat teljes hiánya azonban ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikkével. [A hatályos Ehtv. már nem biztosítja azt a speciális alkotmánybírósági eljárást sem, amellel korábban is csak a bevett egyházzá nyilvánítás parlamenti szakaszának törvényességét lehetett megkérdőjelezni, de a döntés tartalmát nem (Abtv. 33/A. §).]

Mindezek alapján az Ehtv. 9/G. § (1) bekezdésének első mondata, (3) bekezdése az utolsó mondat kivételével, és (7) bekezdése sérti az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkeket.

II.4.5. Az Ehtv. nem állítja helyre az elvett egyházi státuszokat

Az Ehtvmód. - ismét - megváltoztatja azoknak az egyházaknak a helyzetét, amelyek 2012-ben elveszítették egyházi státuszukat, így a panaszosok jogállásának szabályait is. A 2012-ben státuszuktól megfosztott egyházak az Ehtv. szerint alapesetben a vallási egyesület státuszába kerülnek (33/A. §). Működési idejük alapján - amibe beleszámít a 2012 óta eltelt idő is [35. § (6) bekezdés és 36. § (6) bekezdés] - ugyan jelentkezhetnek a magasabb státuszokba is (öt-, illetve húszéves működés esetén a nyilvántartásba vett, illetve bejegyzett egyházi státuszba). Csakhogy a korábbi Ehtv. alapján bevett egyháznak nem minősülő vallási közösségek nem voltak jogosultak az "egyházi 1%" gyűjtésére, és a hatályos jogszabályi környezetben is legkorábban 2020-ban gyűjthetnek "egyházi 1%-ot", egyelőre nem tudnak három év átlagában ezer, illetve öt év átlagában négyezer felajánlást felmutatni. Erre legkorábban három, illetve öt év múlva kerülhet sor.

Arra az esetre továbbá, ha egy vallási tevékenységet végző szervezet az eddigi tényleges működése ideje alapján igényelné magának a nyilvántartásba vett vagy bejegyzett egyházi jogállás

bejegyzését - és nem akar egyesületi státuszban maradni még legalább három, illetve öt évig, hogy az Ehtv. szerinti társadalmi támogatottságot az "egyházi 1%-ok" számával igazolja -, akkor az Ehtv. szerint ezer, illetve tízezer fős tagságot kell felmutatnia és le kell mondania minden jövőbeni, nem magánszemélyektől származó támogatás lehetőségéről [9/D. § (2) bekezdés és 9/E. § (3) bekezdés]. Ilyen lemondó nyilatkozat után a nyilvántartásba vett vagy bejegyzett egyház csak úgy vehet igénybe "az államháztartás alrendszereiből, európai uniós forrásokból vagy nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott programokból, pályázati úton vagy pályázati rendszeren kívül, egyedi döntés alapján támogatást", ha ezt a tényt a bíróságon bejelenti, és vagy visszafizeti a támogatás összegét, vagy teljesíti az szja egyházi 1%-nak gyűjtésére vonatkozó feltételt, vagy kéri az alacsonyabb egyházi státuszba való "lefokozását". Ellenkező esetben az ügyész pert indít a megszüntetés iránt. [14/A. §].

Panaszosok szerint nincs ésszerű - tárgyilagos, tényszerű és objektív - magyarázat arra, hogy a társadalmi támogatottság mérése kapcsán miféle átváltási kulcs alapján pótolja vagy helyettesíti a három év átlagában ezer, illetve öt év átlagában négyezer felajánlást az ezer, illetve tízezer fős tagság. Mint ahogy arra sincs, hogy évek óta törvényesen működő vallási közösségeket, a melyek éveken keresztül kénytelenek voltak egyházi státuszuk elvesztését is elviselni, és azt visszaperelni, milyen indokkal állítja az Ehtv. olyan választás elé, súlyos jogkövetkezmények terhe mellett, amelyben közcélú tevékenységet - akár végzett eddig, akár a jövőben végezne - csak állami támogatás nélkül folytathat. Az Ehtv. tehát érdemben nem orvosolja a korábban státuszuktól megfosztott egyházak, így a panaszosok helyzetét, mert egyrészt a legalacsonyabb egyházi státuszban hagyja őket, másrészt olyan választás elé állítja őket, amelyben irracionális lenne a működési idejüknek, társadalmi támogatottságuknak ténylegesen megfelelő, magasabb egyházi státusz választása.

Mindezek alapján az Ehtv. 33/A. § ellentétes a 6/2013. (III. 1.) AB-határozattal és az EJEB-ítélettel, ennek következtében alaptörvény-ellenes.

II.5. Az Alkotmánybíróságnak az Ehtv. egyes intézményeinek alaptörvény-ellenességét megállapító ítéleteire adott jogalkotói válaszok

II.5.1. A bevett egyházként történő elismerés feltételei [23/2015. (VII.7.) AB határozat]

A 23/2015. (VII. 7.) AB határozatában az Alkotmánybíróság az Ehtv. 14. § c) pont *ca)* és *cb)* alpontjának, valamint 14/A. § (1)-(3) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, illetve nemzetközi szerződésbe ütközését vizsgálta. A vizsgált rendelkezések a bevett egyházként történő elismerés feltételeit szabályozták. A 14. § értelmében a vallási tevékenységet végző szervezet egyházként történő elismeréséhez szükséges volt legalább százéves nemzetközi vagy húszéves magyarországi, szervezett formában történő működés, valamint minimális taglétszámmal való rendelkezés (Magyarország lakosságának 0,1 %-a).

Az Alkotmánybíróság, részben az EJEB ítéletére hivatkozva, megállapította, hogy nem egyeztethetők össze az Egyezmény 9. és 14. cikkével, az ezekből következő pártatlanság és semlegesség követelményével azok a feltételek, amelyeket az egyházként történő elismeréssel szemben az Ehtv. 14. § c) pont *ca)* és *cb)* alpontja támaszt, ezért azok nemzetközi szerződésbe ütköznek. Az EJEB szerint a legalább 100 éves nemzetközi, valamint 20 éves magyarországi, szervezett formában történő működés követelménye, valamint a minimális taglétszám előírása nem egyeztethető össze az Egyezmény 9. és 14. cikkével. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, illetve a Kormányt, hogy 2015. október 15-ig tegye meg a szükséges intézkedéseket, a bevett egyházak elismerési feltételeit és a nekik biztosított többletjogosultságokat hozza összhangba az Egyezményből az EJEB ítélet alapján következő nemzetközi jogi követelményekkel.

Az Ehtvmód. 2018. december 12-i elfogadásával a fenti rendelkezések a következőképpen módosultak. A jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek közül a vallási egyesület létrehozásának nem feltétele az előzetes működés, azt az egyesülési jog alapján bárki szabadon alapíthat, míg a nyilvántartásba vett egyház esetében a kötelező, egyesületi formában történő működési idő lerövidült legalább öt éves működésre. Azonban a bejegyzett, valamint a bevett egyházi státusz esetében a működési követelmény változatlan maradt: bejegyzett egyházként azt az egyházat lehet nyilvántartásba venni, amelyik legalább i) 20 éve vallási egyesületként működik [9/E. § (1) bek. *b)* pont *ba)* alpontja], ii) 15 éve nyilvántartásba vett egyházként működik [9/E. § (2) bek. *b)* pont *ba)* alpontja], vagy iii) 100 éves szervezett formában történő önálló nemzetközi működéssel rendelkezik [9/E. § (1) *b)* pont *bb)* alpontja, valamint (2) *b)* pont *bb)* alpontja].

a) Működési idő

Panaszosok álláspontja szerint a minimális működési idő, mint a magasabb egyházi státusz feltétele - az Alkotmánybíróság határozata, valamint az EJEB ítélete alapján - továbbra sem felel meg az általános alapjogi teszt követelményeinek. Nem ad magyarázatot arra a jogalkotó, hogy azok a korábban rendezett jogállású, nyilvántartásba vett egyházak, amelyek nem rendelkeznek a fent meghatározott minimális működési idővel, milyen legitim jogalkotói cél elérése érdekében kerülnek alacsonyabb egyházi státuszba és ezáltal esnek el számos többletjogosultságtól. Az ún.

biznisz-egyházakkal szembeni fellépés természetesen legitim jogalkotói célnak tekinthető, azonban a jogalkotó által választott eszköz nem felel meg a szükségességi-arányossági tesztnek, ahogyan azt az EJEB korábban már kimondta: “a Kormány nem bizonyította azt, hogy a hatóságok által észlelt probléma kevésbé drasztikus megoldásai – mint például a bírósági ellenőrzés vagy a visszaéléseket bizonyítottan elkövető egyházak felosztatása – nem voltak elérhetőek” (EJEB ítélet, 96. bekezdés).

Panaszosok szerint a fenti cél elérése érdekében kevésbé alapjog-korlátozó eszközök is elérhetőek, valamint megtalálhatóak az Ehtv.-ben. Az Ehtvmód. ugyanis felhatalmazást ad az ügyész számára, hogy bíróság előtt keresetet indítson az egyház megszüntetése iránt, ha az adott egyház alaptörvény-ellenesen működik, ha nyilvántartásba vételét meg kellett volna tagadni, továbbá ha tevékenysége súlyos, szándékos és többszöri törvénysértést valósított meg [26. § (1)-(3)]. A fenti szabályozás tehát különösen az egyházak törvényes működése feletti ügyészi felügyelet fényében jelent aránytalan korlátozást, amely Panaszosok szerint önállóan is megfelelő eszköze lehet a biznisz-egyházakkal szembeni fellépésnek.

E körben Panaszosok szeretnék felhívni rá a T. Alkotmánybíróság figyelmét, hogy az Alkotmánybíróság korábban tájékoztatást kért a legfőbb ügyésztől arról, hogy a korábbi Lvt. alapján az ügyészség milyen intézkedéseket tett a törvénybe ütköző tevékenységet folytató egyházakkal kapcsolatban. A Legfőbb Ügyészség arról adott tájékoztatást, hogy “*az Lvt. hatályban léte alatt harminchárom egyházi jogi személy tevékenységével kapcsolatos beadvány, kérelem érkezett az ügyészi szervekhez (ezek közül a legtöbb egy konkrét szervezet működésével kapcsolatban). (...) Közérdekű bejelentés alapján egy kisegyház alapításának körülményei során gyanú merült fel, hogy a jogi személy nyereszkedési céllal, a magasabb állami normatíva lehívhatósága érdekében jött létre, ezért magánokirat hamisítás és csalás vétségének megalapozott gyanúja miatt nyomozás indult, amelyet – mivel bűncselekmény elkövetése nem volt megállapítható –, megszüntettek*” (AB határozat, [176]-[178]). A legfőbb ügyész tájékoztatásából világosan megállapítható, hogy a “biznisz-egyházak” elterjedése korábban sem jelentett akkora problémát, ami önmagában megfelelően indokolná a minimális működési idő fenntartását. Következésképpen a fenti rendelkezések sértik a Panaszosok lelkiismereti és vallásszabadsághoz való jogát.

b) Tagok száma

A minimális taglétszám tekintetében szintén aggályokat vet fel, hogy a korábban jogfosztott egyházaknak kizárólag akkor van lehetőségük a tényleges működési idejüknek megfelelően magasabb egyházi státuszba kerülni, ha - amellet, hogy lemondanak a jövőbeni állami, valamint európai uniós forrásokból való támogatásokról [9/D. § (2) bek. c) pont, 9/E. § (4) bek. c) pont] - meghatározott taglétszámot igazolnak. A vallási egyesületnek a nyilvántartásba vétel feltételeként legalább ezer Magyarországon lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező nyilvántartott taggal kell rendelkeznie [9/D. § (2) bek. a) pont], míg a bejegyzett egyházként történő elismeréshez legalább tízezer Magyarországon lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező nyilvántartott tag szükséges [9/E. § (3) bek. a) pont és (4) bek. a) pont].

Panaszosok álláspontja szerint a magasabb és alacsonyabb egyházi státuszok közötti megkülönböztetés továbbra is aránytalan terhet ró objektív és igazolható indok nélkül a kisebb vallási közösségekhez tartozó hívekre, amely nem felel meg az államtól elvárt semlegesség követelményének. Továbbá, Panaszosok szeretnék kiemelni a Velencei Bizottságnak - korábban az Alkotmánybíróság által is hivatkozott - véleményét, miszerint a minimális taglétszámra vonatkozó feltétel akadállyá válhat az elismerésre váró kisebb vallási csoportok számára, amelyek teológiai okokból nem kiterjedt egyházként, hanem kisebb, önálló gyülekezetekben szerveződnek (Velencei Bizottság véleménye a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvényről, CDL-AD(2012)004, 2012. március 19., 52. és 55. bekezdés). Tekintettel arra, hogy az Ehtvmód. értelmében a magasabb státuszt élvező egyházak továbbra is több, csak őket megillető kiváltsággal rendelkeznek (különös tekintettel az állam és az egyházak közötti, közcélú, illetve hitéleti tevékenység támogatását szolgáló megállapodás időtartamára, valamint a személyi jövedelemadó hívek által felajánlott egy százalékanak állami kiegészítésére), a fenti jogszabályi rendelkezés Panaszosok szerint továbbra is sérti az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében garantált lelkiismereti és vallásszabadsághoz való jogát.

II.5.2. A bevett egyházként történő elismerési eljárás [36/2017. (XII. 29.) AB határozat, 3310/2018. (X. 16.) AB határozat]

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség áll fenn annak következtében, hogy az Országgyűlés nem alkotta meg az Ehtv. 14/C. §-a szerinti eljárásban előírt döntési határidő elmulasztása esetére alkalmazandó eljárás szabályait [36/2017. (XII. 29.) AB határozat] és nem szabályozta a kezdeményező vallási szervezet jogállását az eljárás lezárásáig [3310/2018. (X. 16.) AB határozat], valamint felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2018. március 31-ig és 2018. december 31-ig tegyen eleget.

Az Ehtv. fenti rendelkezése szerint az Országgyűlés hatáskörébe tartozott a vallási tevékenységet végző szervezet bevett egyházként történő elismeréséről való döntés. Az elismerési eljárás keretében az Országgyűlés vallásügyekkel foglalkozó bizottsága az elismerési feltételek fennállása esetén az egyházként történő elismerésre vonatkozó törvényjavaslatot - ha pedig a vizsgált feltételek nem álltak fenn, a törvényjavaslatához kapcsolódóan országgyűlési határozati javaslatot - terjesztett az Országgyűlés elé. Az Országgyűlésnek a benyújtástól számított 60 napon belül kellett döntenie a bevett egyházként történő elismerésről, vagy a törvényjavaslat elfogadásával, vagy - elutasítás esetén - az országgyűlési határozat elfogadásával. Az Ehtv. alapján az elismerés elutasítása esetén a vallási tevékenységet végző szervezet az Alkotmánybíróságtól kérhette az országgyűlési határozat felülvizsgálatát, azonban a törvény nem írt elő jogkövetkezményt arra nézve, ha az Országgyűlés elmulasztotta a törvényben előírt 60 napos döntési határidőt. Továbbá, az átmeneti időszakra nézve a szabályozás nem határozta meg egyértelműen az elismerési eljárásban részt vevő vallási szervezetek jogállását.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy abban az esetben, ha jogszabály egy hatósági ügy elintézésére előír ugyan egy ésszerűnek minősíthető határidőt, de annak huzamos idejű

elmulasztása nem jár jogkövetkezéssel, akkor a szabályozásból hiányzik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított alapvető jog (ügyek ésszerű időn belüli elbírálásához való jog) garanciája. Továbbá, ha egy jogszabály egy, az ügyfél jogát vagy jogos érdekét sértő döntéssel szemben jogorvoslati lehetőséget biztosít ugyan, de a döntés elmaradásával szemben nem biztosít jogvédelmet, akkor a szabályozás a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való alapvető jog garanciáját is nélkülözi [36/2017. (XII. 29.) AB határozat, 57. pont]. Továbbá, megállapította az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság elvéből adódóan egy jogterület újraszabályozása során a korábban tartósan nyilvántartásba vett egyházként, jogilag rendezett körülmények között működő vallási szervezetek jogállása nem tehető ki hosszantartó, bizonytalan kimenetelű jogvitáknak az elismerési eljárás során [3310/2018. (X. 16.) AB határozat, 45-46. Pont].

Panaszosok álláspontja szerint az Ehtvmód. az Alkotmánybíróság felhívásának annyiban eleget tesz ugyan, hogy az eddigi elismerési eljárás helyett a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek nyilvántartásba vételét, valamint az ez iránti kérelem elbírálását - a bevett egyházak kivételével - a Fővárosi Törvényszék hatáskörébe utalja [13. § (1) bek.]. Azonban a bevett egyházi státuszhoz szükséges átfogó megállapodás megkötésére és annak törvényben történő kihirdetésére továbbra sem vonatkozik normatív követelmény, annak eljárási szabályaival továbbra is adós marad a jogalkotó. Az Ehtvmód. szerint a bevett egyház az olyan bejegyzett egyház, amellyel az állam a közösségi célok érdekében történő együttműködésről átfogó megállapodást kötött. Az átfogó megállapodás megkötése, illetve annak módosítása során az állam nevében az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter jár el [9/G. § (1) bek.]. Az átfogó megállapodás iránti kérelmet a miniszterhez kell előterjeszteni és annak megkötését törvényben kell kihirdetni. A kihirdetést kezdeményező törvényjavaslatot a Kormánynak a megállapodás hatályba lépését követő 30 napon belül kell az Országgyűléshez benyújtania. A bejegyzett egyház az átfogó megállapodás törvényben történő kihirdetésének napjától minősül bevett egyháznak [9/G. § (3) bek.]. Az Országgyűlés előtt folyamatban lévő, vallási tevékenységet végző szervezet egyházként történő elismerésére irányuló eljárások pedig megszűnnek [37. § (1) bekezdés].

Az Alkotmánybíróság korábban kimondta, hogy "a bevett egyházi jogállás megszerzésére vonatkozó állami döntés nem lehet önkényes, a tartalmi garanciák mellett eljárási garanciák is szükségesek: a döntés alapjául szolgáló eljárásnak meg kell felelnie a tisztességes eljáráshoz való jogból eredő követelményeknek: az ügyet részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül kell intézni, a döntést megfelelően indokolni, a döntéssel szemben pedig jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani" [36/2017. (XII. 29.) AB határozat, 60. Pont]. Panaszosok álláspontja szerint az Ehtvmód. rendelkezései továbbra sem felelnek meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, amennyiben a bevett egyházként történő elismerés teljes mértékben a Kormány, illetve az Országgyűlés mérlegelésén múlik, a panaszosok számára átlátható, objektív és világos szempontok nélkül. A bevett egyházként történő elismerés tekintetében a módosított szabályozás még az eredeti Ehtv.-hez képest is visszalépést jelent, mivel a törvény nem szabályozza az Országgyűlés eljárásának határidejét, valamint az Országgyűlés döntésével szemben nem biztosít még formális jogorvoslati lehetőséget sem. Tekintettel arra, hogy a bevett

egyházi státusz jelentős többletjogosultságokkal jár a többi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösséghez képest (különösen az adókedvezményeket és költségvetési támogatásokat tekintve) Panaszosok álláspontja szerint a fenti rendelkezés továbbra is sérti azon alapvető jogát, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.

II.5.3. A személyi jövedelemadó hívek által a vallási tevékenységet végző szervezetek részére felajánlott egy százaléka [17/2017. (VII. 18.) AB határozat]

Az Alkotmánybíróság a személyi jövedelemadónak az egyházak számára, hívek által felajánlható egy százaléknak szabályozását is vizsgálta. Az AB a 17/2017. (VII. 18.) AB határozatban megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azért, hogy nem biztosította a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvényben az adózók számára, hogy rendelkező nyilatkozatuk kedvezményezettjeként valamennyi vallási közösség közül választhassanak. Az Alkotmánybíróság szerint a szabályozás sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését [alapvető jogok egyenlősége, a megkülönböztetés tilalma], az egyéni vallásgyakorlás szabadsága ugyanis nem tehető függővé az adott egyház szervezeti formájától.

Panaszosok szerint a jogalkotó csak részben orvosolta az alaptörvény-ellenességet, az Alkotmánybíróság felszólításának mindössze formálisan tett eleget. Az Ehtvmód. értelmében mind a négy jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség jogosult arra, hogy a személyi jövedelemadó egyházak számára felajánlható 1%-ának kedvezményezettje legyen [9/C. § (2) bek, 9/D. § (4) bek, 9/F. § (2) bek, 9/G. § (5) bek]. Ugyanakkor, a jogalkotó továbbra is hátrányosan megkülönbözteti az alacsonyabb státusszal rendelkező egyházakat a tekintetben, hogy az egyházi 1% állami kiegészítését kizárólag a bejegyzett, valamint a bevett egyházak számára teszi lehetővé, míg a vallási egyesületeket és a nyilvántartásba vett egyházakat ebből a körből - bármilyen legitim jogalkotói cél megjelölése nélkül - kizárja.

Az SZJA 1% felajánlásának állami kiegészítését az egyházak szabad belátásuk szerint használhatják fel, azt hitéleti tevékenységre is szabadon költhetik. Az Alkotmánybíróság a fent megjelölt határozatában megállapította, hogy az állam azon mérlegelési joga, hogy mely egyházaknak nyújt anyagi, pénzügyi támogatást, illetve biztosít kedvezményeket addig marad alkotmányos határok között, amíg az nem diszkriminatív jogi szabályozásból ered, valamint amíg érvényesül az állam világnézeti semlegessége. Panaszosok álláspontja szerint az a szabályozás, amely bizonyos típusú egyházakat eleve kizár a hitéleti tevékenységek állami támogatásának köréből, míg mások számára ilyen támogatást nyújt, súlyosan diszkriminatív, és kiüresíti az állam semlegességét.

II.6. Az EJEB által Egyezmény-sértőnek ítélt rendelkezések változatlanul hagyása

Az EJEB-ítélet megállapította, hogy az Ehtv. sérti az egyesülési jogot a vallásszabadság gyakorlása körében, mert a kifogásolt rendelkezések mögött nem állt súlyos társadalmi szükség. Az Ehtv. Egyezmény-sértő elemei:

1. az egyház státusztól való teljes megfosztás kevésbé szigorú intézkedések igénybe vétele helyett,
2. politikától befolyásolt bejegyzési eljárás kialakítása, melynek indokoltsága kérdéses,
3. a bevett egyházként el nem ismert vallási közösségek és a bevett egyházak közötti megkülönböztetések az utóbbiak javára nemcsak a közcélú együttműködés terén, hanem a hitélettel kapcsolatos tevékenységekhez kapcsolódó előnyök terén is.

5.1 Azoknak a vallási közösségeknek, amelyek eddig nem bevett egyházak voltak, az Ehtv. a jövőben sem nyújt többet, mint eddig: a vallási egyesület státuszát. Az új szabályok hatályba lépésével a 2012-ben jogfosztott egyházak csak irreális feltételek teljesítése esetén léphetnének azonnal a nyilvántartásba vett vagy a bejegyzett egyház magasabb kategóriájába, ellenkező esetben pedig ugyanúgy egyesületként kell működniük legalább három évig, mint bármely újonnan alapított vallási közösségnek. (Lásd a II.4.2. és II.4.5. pontokat.)

5.2. A legkiterjedtebb előjogokkal felruházott és felruházható bevett egyház elismerése továbbra is parlamenti hatáskör. A vallási egyesület, a nyilvántartásba vett és a bejegyzett egyház nyilvántartásba vételének bírósági hatáskörbe utalását tehát nem lehet az EJEB-ítéletben foglalt követelmények teljesítésének tekinteni, mivel a legmagasabb egyházi státusz megszerzésére a Panaszosok továbbra is csak a döntés normatív feltételeinek, valamint a döntés elleni jogorvoslati lehetőség hiányában aspirálhatnak. (Lásd a II.4.4. pontot.)

5.3. A hatályos Ehtv. nem felszámolja, hanem kiterébélyesíti az eltérő bánásmód lehetőségeit. A törvény szabad kezet ad az államnak, hogy önkényesen kiválasztott egyházak hitéletét támogassa, és hogy önkényes különbséget tegyen a közcélú együttműködés kereteinek kialakítása körében az egyházak között. (Lásd a II.4.1., a II.4.2. és a II.4.3. pontokat.)

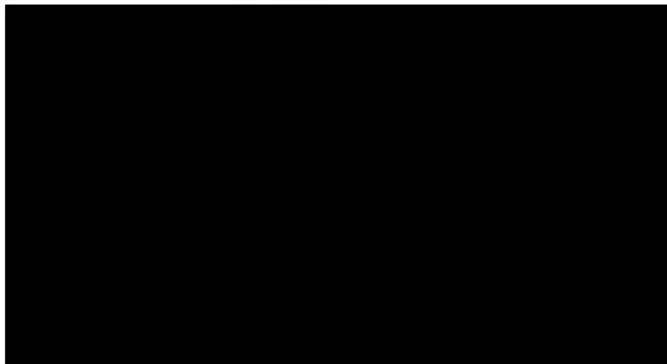
III. Konklúzió

Mindezekre tekintettel Panaszosok kérik a Tisztelt Alkotmánybíróságtól az Ehtv. 9/F. § (2) bekezdés és 9/G. § (5) bekezdés “és annak állami kiegészítésére, illetve az ennek helyébe lépő juttatásra” szövegrésze;
az Ehtv 9. § (2) bekezdés “amely a hitéleti támogatásra is kiterjedhet” szövegrésze, valamint a 9/C. § (1), a 9/D. § (5) és a 9/F. § (1) bekezdések “illetve a hitéleti tevékenység támogatására” szövegrészei, a 19/A. § (2) bekezdés “és más iskolai foglalkozással nem ütköző időpontját törvényben meghatározottak szerint a nevelési-oktatási intézmény, illetve a felsőoktatási intézmény” szövegrésze, és a 19/A. § (3) bekezdése;
a 9/G. § (1) bekezdésének első mondata, (3) bekezdése az utolsó mondat kivételével, és (7) bekezdése;
a 10. § “a bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház” szövegrésze, a 12. § (1) bekezdésének “bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett” szövegrésze, a 19/A. § (1) bekezdésének “egyházi jogi személy” szövegrésze, a 21. § “egyházi jogi személynél” szövegrésze, a 22. §-ának “egyházi jogi személy” szövegrésze, a 23/A. § (2) bekezdésének “valamint elsődlegesen végzett tevékenysége mellett gazdasági-vállalkozási tevékenységet – a 20. § (5) bekezdésében meghatározott kereteken túl is –” szövegrésze;
a 13/A. § (1) bekezdés b) pontjának “a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze, valamint a 14. § (1) bekezdés c) pontjának “a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze;
a 19/A. §;
a 22. §;
és a 33/A. § megsemmisítését, mert azok sértik a panaszosoknak a Magyarország Alaptörvénye VII. cikkében biztosított gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jogát, VIII. cikkében biztosított egyesülési szabadsághoz való jogát, XV. cikkében biztosított egyenlőséghez való jogát, XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát, és XXVIII. cikkében biztosított bírósághoz forduláshoz való jogát.

Budapest, 2019. október 14.

Tisztelettel,

Panaszosok,
képv.:

Mellékletek:

F/1. panaszosok szervezeti adatai, képviselőik megnevezése

F/2. ügyvédi meghatalmazások